

Het Genootschap Kor en Bot

▲ Dirk Hooijer (rechts) geeft uitleg aan Jaap en Wim Schot. (Jaap en Anja Schot)

Er is geen oprichtingsdatum en geen statuut, er zijn geen leden of vergaderingen en er is contributie noch budget. Eigenlijk is het maar een vaag genootschap dat ieder jaar Kor en Bot organiseert.

Het Genootschap Kor en Bot is in de eerste tien jaar van het korren naar botten ontstaan. Omdat het geen officiële organisatie is, is die oprichting nooit vastgelegd. Waarschijnlijk heeft drs Gerard Kortenkout van der Sluijs

het genootschap in het leven geroepen bij de tiende fossielentocht, in 1960.

De naam spreekt voor zich: kor is het soort net waarmee gevist wordt, bot is waar het allemaal om gaat. Burgemeester mr F.Th. Dijkmeester, de eerste voorzitter en bijgestaan door secretaris Piet van Beveren, heeft de traditie van de gezamenlijke maaltijd ingevoerd. Sindsdien heeft elke nieuwe burgemeester van Zierikzee, en later van Schouwen-Duiveland, de taak van voorzitter overgenomen. "Bij

de overdracht door Jack Asselbergs kwam er veel ter sprake", vertelt Gerard Rabelink, sinds 2009 burgemeester van Schouwen-Duiveland en dus de huidige voorzitter van het genootschap. "Maar toen hij begon over het Genootschap Kor en Bot, kon ik me daar niets bij voorstellen. Inmiddels ben ik helemaal enthousiast over dit unieke gezelschap."

Informele leden

Ergens in de loop der jaren kreeg de burgemeester ook de taken van secretaris en penningmeester toebedeeld. De burgemeester is dus het Genootschap Kor en Bot. Dat is echter te kort door de bocht. Het genootschap bestaat informeel ook uit alle mensen die vanuit hun wetenschappelijke profissie of vanuit hun algemene belangstelling de Kor en Bot tochten een warm hart toedragen. En natuurlijk maken ook de schipper en zijn familie er deel van uit. Kortom, de informele ledenlijst bevat toch gauw zo'n zestig namen.

Op het dek

Die leden hebben zich in de loop der jaren een eigen taak toebedeeld. Allereerst bestaan hun werkzaamheden uit het selecteren van de fossielen uit de brokkelsterren, Japanse oesters, stenen en ander ongewenst materiaal dat op dek wordt gestort. Tenminste,

▲ J.M. de Nooijer (links) en G. Kortenkout van der Sluijs zijn op het dek bezig met een eerste schoonmaak van de vondsten. (Ina Schot-de Nooijer)

▲ Tijdens de tocht werd nog wel eens aangelegd in het haventje van Flaauwers of van Colijnsplaat om het café te bezoeken; 1965. (Ina Schot-de Nooijer)

▲ Op de brug wordt bijgepraat door Jaap BWzn Schot, dokter Braber, een onbekende, Jack Asselbergs en Theo de Meester; 1989. (Francien Braber)

▲ John Huizinga (met baard en bril), Dirk Hooijer (met bril) en Gerard Kortentbout van der Sluijs op het dek in 1977. (Ina Schot-de Nooijer)

sinds paleontoloog John de Vos expeditieleider is. Ten tijde van Kortentbout van der Sluijs was dat niet gebruikelijk. Alleen hij bepaalde wat fossiel was en wat niet.

Er valt meer interessants op het dek dan een enkel fossiel. De biologen die meevaren, selecteren uit de levende fauna op het dek de bijzondere exemplaren en plaatsen die in de afsluitbare containers, gevuld met Oosterscheldewater. De mooiste exemplaren worden eerst in een accubak getoond. Ook de schelpen die omhoog komen, worden geïnspecteerd. Bovendien zijn er nog de muizenbuizen waarmee de kleinste fossiele resten, prehistorische muizenandjes en -kiesjes (vandaar de naam), worden opgevist.

Koffie en mosselen

Daarnaast levert een aantal van hen ook een bijdrage in de vorm van jenever, whisky, wijn, cakes, taart, bolussen en andere zaken die de dag aan boord

kunnen veraangenamen. De schippersvrouw zorgt met hulp van enkele vriendinnen en familieleden altijd voor de koffie. En dan is er nog de mosselmaaltijd. Tot enkele jaren terug werd er eerst een sleepje verse mosselen gedaan, tegenwoordig komen de mosselen van Neeltje Jans. Anja Schot vindt dat een hele verbetering: "Vroeger waren we een hele ochtend bezig het zand uit de mossel te halen. Nu kunnen ze zo de pan in." Ook het koffie zetten was in het verleden een arbeidsintensief karwei met keteltjes water op een gaskomfoor en een koffiepot met filter. De kantineketel kan alle dorstige kelen lessen.

De mosselkoker geniet overigens een reputatie. De Belg Pierre Van Haesendonck staat bij velen nog in het geheugen gegrift en ook Wim 'de krukkel' Schot wordt zeer gewaardeerd om zijn mosselen. Een dagje op het water maakt immers hongerig.

Ad fundum

Het Genootschap Kor en Bot houdt van tradities. En waar nodig worden nieuwe ingevoerd. Zo laat de schipper altijd de scheepshoorn blazen als het eerste fossiel is gevonden. De wetenschappers aan dek nemen vervolgens *ad fundum* een oorlam. Als dat om half tien 's ochtends gebeurt, is de meegebrachte boterham welkom. Anders valt dat borreltje wel heel hard in de vrijwel lege maag. Overigens lijkt dat oorlam het sein te zijn voor het openen van de meegebrachte flessen. Waar tegenwoordig de wijn de boventoon voert, waren in die eerste decennia het vooral de whisky en jenever. "Die drank ging er vroeger best hard doorheen", herinnert Ina Schot-de Nooijer zich. Tot de dood van haar man Jaap, in 1993, heeft zij vrijwel alle tochten meegemaakt. "John Huizinga, die vanaf de eerste keer meevoer in de hoop dat we menschedels zouden vinden, had

een slechte dronk over zich. Uitgever Stok van de Zuid-Hollandsche Uitgeversmaatschappij, een enorme man die veel drank verdroeg, was daarentegen heel gezellig." Met de kleine ZZ8 werd vroeger ook nog wel eens aangelegd in het haventje van Flauwers (Heerenkeet) of Colijnsplaat voor een drankje in het café.

De maaltijd

Enmaal terug aan de kade, krijgt de schipper, die immers de hele dag in het stuurhuis heeft gezeten, te zien wat er gevonden is. Daarna frist iedereen zich op en om half zes is het verzamelen in een Zierikzees restaurant. De voorzitter van het genootschap biedt de familie Schot het diner aan. Hiervoor is eerder al een briefwisseling, tegenwoordig e-mail, geweest met de leden van het genootschap. Iedereen betaalt een kleine bijdrage. Jack Asselbergs, voorzitter van het genootschap van 1987 tot 2008: "Er is immers geen contributie en dus geen budget. De schipper vaart om niet, de leden betalen hun eigen diner en drank en dragen iets bij aan de bijkomende kosten."

Leden en gasten

Aan boord heeft de voorzitter al geïnventariseerd wie vlees en wie vis wenst om dit tijdig aan het restaurant te kunnen doorgeven. Dit geldt overigens alleen voor de leden van het genootschap. Want er zijn ook nog tal van gasten die door de schipper zijn uitgenodigd. Zij hebben een heerlijk dagje varen gekregen, met desgewenst wetenschappelijke uitleg over de prehistorische geschiedenis van de Oosterschelde en zijn bewoners.

Toespraken

De gezamenlijke maaltijd wordt traditiegetrouw onderbroken door toespraken. De voorzitter bijt de spits af en bedankt iedereen in het algemeen en

▲ John de Vos (links) laat Kortentbout van der Sluijs een botfragment zien; 1988. (John de Vos)

▲ Pierre Van Haesendonck was vermaard om zijn manier van mossels koken. Bij harde wind kookte hij in het ruim. (Jaap & Anja Schot)

▲ Burgemeester De Meester houdt een speech. Links van hem zit Ina Schot-de Nooijer en naast haar Jaap BWzn Schot; 1986. (Francien Braber)

▲ Gerard Kortebout van der Sluijs (links) overhandigt burgemeester De Meester een fossiel voor de collectie van het gemeentelijke museum. (Jaap en Anja Schot)

de familie Schot in het bijzonder. Voor de dames zijn er altijd bloemen, voor de heren sterke (jenever) of minder sterke (bier) drank. Ook de expeditieleider doet een woordje over de meest bijzondere vondsten van die dag, soms afgezet tegen eerdere tochten. De opgeviste fossielen worden van oudsher opgenomen in de collectie van het Rijksmuseum voor Geologie en Mineralogie, dat tegenwoordig NCB Naturalis heet. De burgemeester krijgt echter altijd één fossiel aange-reikt voor de bottencollectie in het gemeentelijke museum. "Dat gaf ik de volgende dag dan af bij de conservator van het museum", vertelt Asselbergs. "Zo'n fossiel moet eerst lang ontziltlen in een emmer zoet water. Anders kun je het niet conserveren." Daarna is de tafel aan iedereen die nog wat meent te moeten zeggen.

Verantwoording

Toen het weledelgeleerde triumviraat, zoals Asselbergs de heren Kortebout van der Sluijs, Overweel en Hooijer wel pleegt te omschrijven, in 1991 met zijn werkzaamheden stopte, voerde de voorzitter een nieuwe traditie in. Hij wilde graag een wetenschappelijke verantwoording van de vondsten per Kor en Bot tocht. "Het zijn toch fossielen uit deze regio die naar Leiden verhuizen. Dan mogen we best weten wat er per jaar opgekord is. John de Vos vond dat een prima idee en stelt elk jaar een overzicht op. Die lijst stuurde ik door naar alle leden, samen met

een selectie van wat er dat jaar in de lokale media was verschenen."

Nieuwe tijd

Asselbergs vervolgt: "Kortebout leek er eigenlijk een beetje vanuit te gaan dat met zijn afscheid ook het Genootschap Kor en Bot zou stoppen. Hij had zich in die veertig jaar de Kor en Bot tochten min of meer toegeëigend. Maar gelukkig was John de Vos heel enthousiast om het werk over te nemen. Toen gingen we als genootschap een nieuw tijdperk in. De lijst van leden werd een stuk langer."

Kennis delen

De Vos is de laatste om zich een genootschap toe te eigenen. Hij wil graag de wetenschappelijke kennis delen en haalde er nieuwe (amateur-) wetenschappers bij. Jelle Reumer, bioloog, hoogleraar vertebraten paleontologie en directeur van het Natuurhistorisch Museum Rotterdam; Paul Sondaar, tot zijn (vroeg) overlijden internationaal een autoriteit als het gaat om fossiele zoogdieren; Joop van Veen, destijds conservator mineralogisch kabinet van het Teylers Museum en uitvinder van de

muizenbuizen; Frank Wesselingh, onderzoeker fossiele schelpen bij Naturalis; Arthur Oosterbaan, bioloog en conservator bij Ecomare; Dick Mol, mammoetexpert; deze opsomming is zonder meer incompleet.

Praktisch

"Het is interessant om die wetenschappelijke kruisbestuiving op het dek van de ZZ10 te hebben", verklaart De Vos zijn werkwijze. "Iedereen brengt zijn of haar kennis in. Voor studenten is dit een prachtige gelegenheid om veldwerk te doen. En er zit ook een praktische kant aan de zaak. Tegenwoordig komen er zoveel brokkelsterren en Japanse oesters mee omhoog, dat ik nooit in mijn eentje alle fossiele resten er tussenuit kan halen. Ik heb alle ogen en handen hard nodig. Vooral ook omdat het aantal fossielen veel lager ligt dan vroeger nu de geulen en putten in de Oosterschelde verzanden. Wie twijfelt over een gevonden stukje, brengt het naar mij om te beoordelen. En krijgt er meteen uitleg bij waarom iets wel of niet een fossiel is. Dat werkt uitstekend." [IH] ◀

▲ De toenmalige burgemeester Jack Asselbergs krijgt uitleg over een fossiel van Dick Mol. John de Vos luistert; 2006. (Jelle Reumer)

▲ John de Vos: "Ik heb alle ogen en handen hard nodig." (André Slupik)